

MODUL DE REALIZARE A PROIECTELOR COMPLEXE DIN CADRUL PROGRAMULUI DE INVESTIȚII ÎN SECURITATE AL NATO (NSIP)

HOW THE NATO SECURITY INVESTMENT PROGRAM (NSIP) COMPLEX PROJECTS ARE REALIZED

LA MISE EN ŒUVRE DES PROJETS COMPLEXES DANS LE CADRE DU PROGRAMME DE L'OTAN D'INVESTISSEMENTS AU SERVICE DE LA SÉCURITÉ (NSIP)

Cdor.drd. Ștefan-Daniel COTIGĂ*

Programul de Investiții în Securitate al NATO (NSIP) este un program pe termen lung, destinat realizării de elemente noi de infrastructură sau îmbunătățirii elementelor de infrastructură existente pe teritoriul statelor membre sau parteneri și este finanțat în comun de către toate statele membre. De la apariția sa și până în prezent, acest program a reprezentat pentru țările membre un simbol al împărțirii eficiente a obligațiilor și a beneficiilor, iar pentru cele din afara Alianței, o demonstrație a implicării permanente a membrilor săi în apărarea comună a populațiilor și a teritoriilor NATO.

NATO Security Investment Programme (NSIP) is a long-term program designed to build new infrastructure assets or improve existing infrastructure elements on member states or partner countries territory and is jointly funded by all member states. Since its establishment until now, this program has been a symbol for member countries for the effective sharing of obligations and benefits, and for those outside the Alliance a demonstration of the permanent involvement of its members in the joint defense of NATO populations and territories.

Le programme d'investissements au service de la sécurité de l'OTAN (NSIP) est un programme à long terme conçu pour créer de nouveaux composants d'infrastructure ou améliorer les éléments d'infrastructure existants sur le territoire des États membres ou des pays partenaires, étant financé conjointement par tous les États membres. Dès sa création jusqu'à présent, ce programme a témoigné du partage efficace des obligations et des avantages pour les pays membres, et pour ceux qui ne font pas partie de l'Alliance, une démonstration de l'engagement permanent de ses membres dans la défense commune des populations et des territoires de l'OTAN.

Cuvinte-cheie: Programul de Investiții în Securitate al NATO – NSIP; Organizația Tratatului Atlanticului de Nord – NATO; infrastructură, pachete de capacități – CPs; proiecte.

Keywords: NATO Security Investment Programme – NSIP; North Atlantic Treaty Organization – NATO; infrastructure; Capability Packages – CPs, projects.

Mots-clés: Le programme d'investissements au service de la sécurité de l'OTAN – NSIP; l'Organisation du Traité de l'Atlantique Nord – OTAN; infrastructure; ensemble de capacités – CPs; projets.

Organizația Tratatului Nord-Atlantic (*North Atlantic Treaty Organization – NATO*) este o alianță politico-militară, constituită în anul 1949, care este formată, în prezent, din 29 de țări din Europa și din America de Nord și ale cărei obiective principale

sunt protejarea populațiilor și teritoriilor membrilor săi, prin intermediul sistemului colectiv de apărare, precum și garantarea libertății și securității membrilor săi, prin intermediul mijloacelor politice și militare.

Toate țările membre contribuie la cheltuielile administrative necesare funcționării Alianței și fiecare dintre acestea este reprezentată de câte o delegație permanentă la sediul NATO, din

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
e-mail: cotigastefan@yahoo.com

Bruxelles, pentru luarea deciziilor, care sunt adoptate doar prin consensul tuturor celor 29 de membri.

După Summitul din Țara Galilor, din anul 2014, Alianța Nord-Atlantică a întreprins o serie de măsuri pentru consolidarea apărării colective, pentru descurajarea oricăror eventuale acțiuni amenințătoare și pentru sporirea și îmbunătățirea capabilităților proprii destinate apărării.

La Summitul de la Varșovia, din anul 2016, aliații și-au reafirmat angajamentul față de principiile și valorile fundamentale, prevăzute în Tratatul de la Washington, în special principiul apărării colective (articolul 5) și nevoia de a-și menține și de a-și dezvolta capacitatea individuală și colectivă de a rezista unui potențial atac armat (articolul 3). Totodată, au fost luate decizii istorice pentru consolidarea poziției de descurajare și de apărare și pentru sporirea contribuției Alianței Nord-Atlantice la eforturile comunității internaționale de menținere a stabilității existente în lume. Șefii de stat și de guvern care au participat la Summitul de la Varșovia au confirmat principalele valori comune care unesc statele membre din America de Nord și din Europa, și au reafirmat public hotărârea de a împărți responsabilitățile și beneficiile securității atât de necesare statelor membre ale NATO.

Pe parcursul Summitului NATO, de la Bruxelles, din luna iulie 2018, țările membre au confirmat deciziile luate pe parcursul Summiturilor din Țara Galilor și din Varșovia, referitoare la relația cu Federația Rusă. NATO a declarat public continuarea procesului de consolidare a poziției de descurajare și de apărare, inclusiv prin sporirea prezenței sale militare în partea de est a propriilor teritorii. Au rămas, în continuare, suspendate activitățile de cooperare civilă și militară dintre NATO și Rusia și a fost reafirmată deschiderea către reluarea dialogului politic, cu precizările că Alianța nu caută confruntare și nu reprezintă o amenințare pentru Rusia.

Despre Programul de Investiții în Securitate al NATO (NSIP)

De-a lungul întregii istorii a omenirii, a fost întâlnită extrem de rar situația în care toți membrii unei alianțe militare au consimțit să contribuie la un fond comun și au pus această inițiativă în practică pentru a răspunde și pentru a putea face față unei amenințări din afara alianței.

Încă de la constituirea Alianței Nord-Atlantice, a fost constatată necesitatea unei *finanțări comune* a proiectelor complexe de infrastructură, această cerință conducând apoi, în anul 1950, la constituirea *Programului de infrastructură al NATO*. De la apariția sa și până în prezent, acest program a produs discuții și negocieri intense, datorate, în special, necesităților de finanțare a proiectelor și a stabilirii cotelor-părți de finanțare, atribuite fiecărei națiuni participante la realizarea unui anumit proiect.

Este clar că problema de partajare a costurilor este una complexă. Negocierile au luat în calcul inclusiv capacitatea de plată a statelor membre, modul de utilizare de către acestea a facilităților realizate, precum și beneficiile și costurile datorate națiunii gazdă.

Ulterior, după mai multe etape de dezvoltare, influențate de reorganizările succesive ale Alianței, de modificările de concepte strategice și de strategii și de aderarea unor noi membri, la sfârșitul anului 1994 Programul de infrastructură al NATO a fost redenumit *Programul de investiții în securitate al NATO*, în special pentru a sublinia faptul că această acțiune reprezintă o investiție în securitatea colectivă.

Programul de Investiții în Securitate al NATO (NSIP) urmărește ca, prin finanțarea din fondurile comune NATO, să construiască sau să modernizeze capabilitățile necesare îndeplinirii nivelului de ambiție al Alianței Nord-Atlantice, în funcție de cerințele identificate în cadrul Procesului de Planificare a Apărării în NATO (NATO Defence Planning Process – NDPP).

NSIP vizează asigurarea păcii, securității și stabilității prin consolidarea și prin menținerea unei legături transatlantice puternice, care dovedește solidaritatea statelor membre NATO, dar și prin continuarea practicilor de acceptare și de asumare a rolurilor, a riscurilor, a responsabilităților, a costurilor și a beneficiilor care decurg din apartenența la Alianța Nord-Atlantică¹.

În prezent, dezvoltarea tuturor construcțiilor și achizițiilor bazate pe cerințele militare minime (*Minimum Military Requirements – MMRs*), necesare pentru sprijinirea capabilităților militare ale NATO, se face de către personalul responsabil cu planificarea logistică din cadrul Comandamentului Aliat pentru Operații (*Allied Command Operations – ACO*) și din cadrul Comandamentului Aliat pentru Transformare (*Allied Command Transformation – ACT*).

Implementarea proiectelor NSIP în România este destinată, în principal, realizării pe teritoriul național a capabilităților cheie, necesare îndeplinirii nivelului aliat de ambiție. Totodată, capabilitățile realizate sau îmbunătățite prin intermediul proiectelor NSIP sunt destinate ridicării nivelului capacității de apărare a României.

Țara noastră a dat întotdeauna dovadă de determinare în realizarea, la termenul stabilit, a fundamentării și implementării proiectelor NSIP, pentru care a fost desemnată autoritate de implementare.

Conceptul de Program de Investiții în Securitate este specific NATO și este tratat detaliat în toate documentele doctrinare ale logisticii Alianței Nord-Atlantice, în capitolul care tratează domeniile funcționale ale logisticii, respectiv la domeniul infrastructură. Acest concept reprezintă unul dintre cei trei piloni ai resurselor NATO, care, pe baza cerințelor identificate de Procesul de planificare a apărării, se reunesc pentru a oferi capabilitățile NATO, necesare îndeplinirii nivelului de ambiție militar al Alianței. Ceilalți doi piloni sunt *Forța de Muncă și Operațiuni și Întreținere*².

Programul de Investiții în Securitate al NATO este constituit din mai multe componente individuale, denumite Pachete de Capabilități, fiecare datorându-se unei cerințe proprii, iar aceste Pachete de Capabilități constau dintr-o serie de proiecte.

Un Pachet de Capabilități poate include de la un proiect (Stand Alone Project – SAP) până la peste o sută, în funcție de complexitatea cerinței pentru rezolvarea căreia a fost creat.

Proiectele NSIP au ca obiectiv implementarea Pachetelor de Capabilități, iar responsabilitatea modului în care este implementat un proiect NSIP revine națiunii gazdă sau autorității desemnate pentru aceasta.

În toate cazurile în care un Pachet de Capabilități necesită finanțare prin utilizarea fondurilor comune NATO, există anumite etape procedurale care trebuie urmate pentru implementarea și utilizarea acestuia, cum ar fi:

- *inițierea*, în care sunt identificate cerințele Pachetului de Capabilități;
- *definirea cerințelor*, în care sunt însușite cerințele militare;
- *aprobarea* Pachetului de Capabilități de către Consiliul Nord-Atlantic;

- *implementarea* Pachetului de Capabilități de către autoritatea națională;

- *funcționarea* Pachetului de Capabilități, prin folosirea sa de către utilizatorul desemnat;

- *scoaterea din funcțiune* și excluderea Pachetului de Capabilități din inventarul NATO, atunci când acesta nu mai este necesar.

În țara noastră, Ministerul Apărării Naționale administrează procesele de fundamentare și de implementare a proiectelor NSIP aprobate pentru România și răspunde de derularea procedurilor de achiziție a bunurilor, serviciilor și execuției de lucrări pentru implementarea acestor proiecte, de modul de execuție a proiectelor, de managementul financiar al resurselor aprobate pentru execuția proiectelor și de plata furnizorilor NSIP.

Conform reglementărilor NATO privind dreptul de proprietate, bunurile rezultate prin implementarea proiectelor NSIP trec în proprietatea statului pe teritoriul căruia sunt realizate și sunt cuprinse în evidențele Alianței Nord-Atlantice, în scopul utilizării lor, în conformitate cu cerințele NATO de capabilități operaționale.

Procesele specifice desfășurate pentru păstrarea în condiții bune și pentru modernizarea capabilităților militare existente și construirea unor capabilități noi, atunci când acest lucru este necesar, trebuie să se desfășoare doar cu utilizarea, în mod eficient, a resurselor avute la dispoziție prin stabilirea exactă a priorităților naționale atât pentru capabilitățile care se pot realiza prin finanțare națională, cât și pentru cele care urmează a fi finanțate, fundamentate și implementate în comun cu alte state membre sau partenere NATO.

Stabilirea priorităților de alocare a resurselor pentru dezvoltarea capabilităților destinate apărării naționale se face prin urmărirea realizării obiectivelor comune ale României cu NATO, în conformitate cu prioritățile agreeate în comun de țara noastră și de Alianța Nord-Atlantică.

Programul de Investiții în Securitate al NATO a fost creat pentru a contribui la asigurarea păcii, securității și stabilității prin constituirea și menținerea unei legături transatlantice solide, care să demonstreze solidaritatea puternică a membrilor NATO și să mențină strategia de succes, de împărțire echitabilă a rolurilor, a riscurilor, a responsabilităților, a costurilor și a beneficiilor, care leagă membrii Alianței Nord-Atlantice. Cu toate acestea, din cauza cuantumului relativ redus

al contribuțiilor la NSIP ale fiecărei țări membre, stabilite în procente din PIB (Produsul Intern Brut), aceste contribuții naționale au fost percepute întotdeauna mai mult ca o declarație politică de solidaritate între națiunile membre ale NATO, decât ca o sarcină financiară.

Statutul de țară membră a Alianței Nord-Atlantice a impus armonizarea legislației românești cu cea specifică NATO în ceea ce privește procedurile de gestionare și de utilizare a obiectivelor și a facilităților militare, realizate în România prin Programul NATO de Investiții în Securitate.

Principalul document care reglementează modul de desfășurare a activităților specifice fundamentării și implementării proiectelor din cadrul Programului de Investiții în Securitate al NATO este *Directiva NATO a Pachetelor de Capabilități (Bi-SC 85-1)*, actualizată periodic prin grija personalului cu responsabilități în domeniu din structura Comandamentelor Strategice ale NATO (*NATO Strategic Commands*).

În România, Ministerul Apărării Naționale este răspunzător de derularea proiectelor complexe NATO, de tip NSIP, și de implementarea acestor proiecte, această activitate realizându-se de către structuri aflate în subordinea Ministerului Apărării Naționale.

În Ministerul Apărării Naționale, gestionarea proiectelor NSIP se realizează pe trei niveluri de responsabilitate privind luarea deciziilor, respectiv: nivelul *strategic*, nivelul *integrator* și nivelul *de execuție*.

La nivel strategic, activitatea este coordonată de Departamentul pentru politica de apărare, planificare și relații internaționale (DPAPRI), prin Direcția planificare integrată a apărării (DPIA), la nivel integrator activitățile NSIP sunt coordonate de structura NSIP din Direcția logistică din Statul Major al Apărării, iar la nivel de execuție coordonarea activităților NSIP este realizată de către directorii programelor majore, așa cum au fost aceștia stabiliți prin Directiva de Planificare a Apărării (DPA).

Uneori, din cauza nivelurilor reduse de finanțare, achizițiile și cerințele de construcție cu prioritate mai mică sunt amânate, iar în alte cazuri, proiectele de restaurare și de modernizare a facilităților existente sunt finanțate ca proiecte singulare (Stand Alone Projects).

Pentru fiecare activitate militară planificată, Comandamentul Aliat pentru Operații (*Allied Command Operations – ACO*) concepe cerințele de infrastructură pentru a fi incluse în planificarea resurselor pe termen mediu a Alianței Nord-Atlantice. Aceste planuri sunt actualizate anual și reflectă orice schimbări aprobate prin revizuirile periodice ale misiunilor. Cu toate acestea, procedurile NATO permit modificarea rapidă a acestora, în cazul proiectelor urgente de sprijinire a operațiunilor militare în desfășurare și ca răspuns la amenințările neașteptate, pentru a face față noilor priorități apărute.

Pentru Programul de Investiții în Securitate al NATO (NSIP), facilitățile și echipamentele desemnate de către guvernele țărilor participante vor fi finanțate prin intermediul fondurilor acestui program, în limitele convenite pentru finanțarea comună. Acestea pot fi folosite de una sau mai multe națiuni NATO, însă achiziționarea locațiilor și furnizarea de utilități rămân responsabilitatea națiunilor gazdă.

NSIP are, în prezent, 137 de Pachete de Capabilități, în diferite stadii de planificare, de verificare, de aprobare sau de punere în aplicare, și reprezintă împreună un angajament al țărilor NATO, de peste opt miliarde de euro. Costul proiectelor poate varia de la 50.000 de euro până la câteva milioane de euro, în unele cazuri³.

Factorii de decizie ai Alianței Nord-Atlantice continuă să aprobe și să finanțeze proiecte destinate îmbunătățirii infrastructurii. Astfel, NATO a acceptat recent, printre alte proiecte de finanțare a infrastructurii, să ramburseze investițiile făcute de SUA pentru numeroase proiecte, finanțate în cadrul Inițiativei de Reasigurare Europeană.

Gama de proiecte NSIP care pot fi finanțate prin intermediul fondurilor comune NATO sunt, în principal, proiecte de infrastructură în incinta locațiilor stabilite pentru aceasta.

Proiectele NSIP în România se derulează prin Ministerul Apărării Naționale, după semnarea de către ministrul Apărării Naționale, a documentelor de acceptare a acestora, iar implementarea proiectelor NSIP în România se realizează prin structurile Ministerului Apărării cu atribuții în managementul proiectelor de investiții, conform cadrului juridic, tehnic, financiar și administrativ al NATO, în colaborare cu structurile de specialitate din cadrul Alianței Nord-Atlantice.

Un prim pas în implementarea proiectelor NSIP în România a avut loc odată cu aprobarea de către NATO a Pachetului de Capabilități CP5A0062 – *Asigurarea de facilități operaționale în cele șapte noi state membre* – pachet care cuprinde 10 proiecte NSIP – dintre care șapte proiecte majore și trei minore –, cu o valoare inițială totală de 31.713.200 de euro (dintre care contribuția NATO: 20.816.636 de euro și a României: 10.896.564 de euro)⁴.

Programul NATO de Investiții în Securitate acoperă procesul și procedurile specifice, de la concepția capabilităților necesare, definirea Pachetelor de Capabilități, analiza resurselor disponibile, propunerea de investiții, implementare, acceptare și gestionare, până la scoaterea din funcțiune și ștergerea din inventarul NATO.

Fiecare proiect din cadrul unui Pachet de Capabilități este atribuit uneia dintre națiunile membre ale Alianței, unuia dintre comandamentele strategice sau, uneori, chiar uneia dintre agențiile NATO responsabilă de livrarea respectivei componente.

De regulă, Pachetele de Capabilități sunt realizate pentru sprijinul și în folosul structurii de comandă a NATO, pentru comandă, control și comunicații (C3), pentru capabilități dislocabile și în sprijinul desfășurării forțelor, sau pentru instruire, exerciții și educație în sprijinul forțelor dislocabile.

Datorită mărimii Programului de Investiții în Securitate al NATO, finanțarea Pachetelor de Capabilități este, de regulă, planificată să aibă loc pe parcursul mai multor ani. Investiția planificată împreună cu costurile necesare pentru forța de muncă și pentru asistență se găsesc în *Planul de resurse pe termen mediu*, document întocmit pentru cinci ani, actualizat anual. În cadrul acestui plan, suma anuală a cheltuielilor pentru NSIP este stabilită și controlată de Comitetul pentru Politica și Planificarea Resurselor (*Resource Policy and Planning Board – RPPB*) și este denumit *plafonul NSIP*. Acesta reprezintă un angajament al membrilor NATO de a cheltui fonduri pe Pachetele de Capabilități, identificate și aprobate doar până la o anumită sumă, într-un an calendaristic.

Prin aprobarea unui Pachet de Capabilități de către Consiliul Nord-Atlantic, este confirmat faptul că Pachetul de Capabilități identificat și aprobat reprezintă cea mai eficientă soluție, din punctul de vedere al costului, pentru a acoperi un deficit

recunoscut din capabilitățile militare necesare și pentru a îndeplini nivelul de ambiție al Alianței.

Capabilitatea este utilizată și rămâne în inventarul NATO, până când este considerată învechită sau până când un viitor ciclu de cerințe al Procesului de Planificare a Apărării în NATO (*NATO Defence Planning Process – NDPP*) consideră că este excedentă de cerințe și este inițiat un proces formal de scoatere din funcțiune a acesteia.

Recent, aliații au aprobat noi Pachete de Capabilități pentru a furniza infrastructura necesară pentru avertizare aeriană timpurie (*Airborne Early Warning – AEW*), pentru supraveghere aeriană de la sol (*Airborne Ground Surveillance – AGS*), bruiaj de comunicații, patrulă maritime și aeronave de transport aerian⁵.

Concluzii

Principalele concluzii rezultate din acest articol sunt următoarele:

- NATO continuă urmărirea mai multor linii de efort pentru a realiza scopurile inițiativelor de asigurare și de descurajare, dintre acestea cele mai semnificative fiind:

- continuarea creșterii prezenței militare NATO în Europa;

- suplimentarea numărului și creșterea dimensiunilor exercițiilor și antrenamentelor întrunitate și multinaționale ale NATO cu aliații și cu partenerii NATO;

- îmbunătățirea elementelor de infrastructură pentru a obține o viteză mai mare de reacție a forțelor naționale și a NATO;

- fondurile alocate proiectelor complexe de tip NSIP în România oferă flexibilitate și reacție pe termen scurt și sporesc capacitatea de intervenție și disponibilitatea forțelor armate naționale, forțelor armate ale aliaților și partenerilor NATO;

- una dintre cele mai importante măsuri luate pentru consolidarea apărării colective a Alianței Nord-Atlantice și a României este îmbunătățirea capabilităților proprii destinate apărării sau construirea unora noi pe teritoriul României prin intermediul proiectelor complexe de tip NSIP.

NOTE:

1 <https://www.nato.mae.ro/node/1014>, accesat la 03.10.2018.

2 <https://www.act.nato.int/nsip>, accesat la 06.11.2018.

3 *Ibidem*.

4 http://www.mapn.ro/evenimente/uploads/pdf/20161007_115124_dfd62b1ce91d4670da6903dc7b5a7df1.pdf, accesat la 12.04.2018.

5 http://comptroller.defense.gov/Portals/45/Documents/defbudget/fy2019/budget_justification/pdfs/11_NATO_Security_Investment_Program/FY19_NSIP_J-Book_Final.pdf, accesat la 08.12.2017.

BIBLIOGRAFIE

*** *Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2015-2019 – „O Românie puternică în Europa și în lume”*, București, 2015.

*** *Legea nr. 294, din 2 noiembrie 2007, privind derularea în România a proiectelor finanțate prin Programul NATO de Investiții în Securitate*, Monitorul Oficial al României, nr. 762, București, 2007.

*** *Legea nr. 291, din 2 noiembrie 2007, privind intrarea, staționarea, desfășurarea de operațiuni sau tranzitul forțelor armate străine pe teritoriul României*, republicată, Monitorul Oficial al României, nr. 758, București, 2007/Monitorul Oficial al României, nr. 321, București, 2014.

*** *Legea nr. 10, din 28 februarie 2014, pentru modificarea și completarea Legii nr. 294/2007 privind derularea în România a proiectelor finanțate prin Programul NATO de Investiții în Securitate*, Monitorul Oficial al României, nr. 157, București, 2014.

*** *Dispoziția SMG-89 din 24.11.2009 privind organizarea și funcționarea programului NATO de investiții în securitate – NSIP în Statul Major General și în unitățile militare din subordine*, 2009, București.

*** *Dispoziția SMG-22 din 22.02.2010 – Metodologia de monitorizare a procesului de*

implementare a proiectelor programului NATO de investiții în securitate – NSIP în Ministerul Apărării Naționale, București, 2010.

*** *AJP-4 (A) Allied Joint Logistic Doctrine*, December 2003, Brussels, NATO.

*** *BI-SC Agreed Capability Codes and Capability Statements*, nr. NU0053/ 14.10.2011.

*** *50 YEARS OF INFRASTRUCTURE. NATO Security Investment Programme is the sharing of roles, risks, responsibilities, costs and benefits – commemorative publication issued to celebrate the 50th anniversary of NATO's Infrastructure Committee on 15 May 2001*, Editorial Board: Drawn from Members of the Infrastructure Committee and Design and Layout: NATO Graphics Studio.

Alexandrescu Grigore, Văduva Gheorghe, *Infrastructuri critice. Pericole, amenințări la adresa acestora. Sisteme de protecție*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2006.

Rizea Marian, Enăchescu Daniela, Neamțu-Rizea Cristiana, *Infrastructuri critice*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2006.

<https://www.nato.mae.ro/node/1014>

<http://www.act.nato.int/nsip>

http://www.mapn.ro/evenimente/uploads/pdf/20161007_115124_dfd62b1ce91d4670da6903dc7b5a7df1.pdf

http://comptroller.defense.gov/Portals/45/Documents/defbudget/fy2019/budget_justification/pdfs/11_NATO_Security_Investment_Program/FY19_NSIP_J-Book_Final.pdf